

ІННОВАЦІЙНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Гречан А.П., доктор економічних наук, Національний транспортний університет, Київ, Україна

INNOVATIVE PARTNERSHIP AS A FACTOR OF NATIONAL INNOVATION INFRASTRUCTURE

Grechan A.P., Doctor of Economics, National Transport University, Kyiv, Ukraine

ИННОВАЦИОННОЕ ПАРТНЕРСТВО КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ИННОВАЦИОННОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ

Гречан А.П., доктор экономических наук, Национальный транспортный университет, Киев, Украина

Розвиток економіки України в напрямку підвищення ефективності стратегічного розвитку регіонів, динамічного функціонування господарських одиниць, що виготовляють високоякісну та конкурентоспроможну продукцію, вимагає формування цілісної системи зазначених змін. Проблемам інноваційної політики присвячені дослідження цілого ряду відомих вітчизняних і іноземних вчених-економістів: О.І.Амоші, І.Ансоффа, В.М.Гесця, П.Друкера, Б.Малицького, М.Портера, М.Г.Чумаченка та ін. Поряд з цим значна кількість питань удосконалення організаційно-економічного механізму та активізації інноваційного розвитку залишаються не висвітленими і потребують теоретичного, методичного і практичного вирішення. Не відпрацьованими є концептуальні питання формування розвиненої інфраструктури інноваційного розвитку, вдосконалення існуючих і формуванні нових організаційних форм та моделей співпраці різних учасників відносин у сфері господарювання.

Виходячи з цього, метою даної статті є обґрунтування шляхів активізації інноваційної діяльності за рахунок створення середовища, заснованого на засадах інноваційного партнерства.

Інфраструктура інноваційного розвитку в Україні перебуває в стані становлення. В ній представлені лише окремі типи інноваційних структур, зокрема технопарки, бізнес-інкубатори, спеціальні економічні зони. Причому, діяльність лише незначної їх частини відповідає завданням, які мають вирішуватися ними, виходячи з світового досвіду організації діяльності різних типів інноваційних структур. Характерною ознакою вітчизняних інноваційних структур є їх обмежена чисельність та структурна і функціональна неповнота. Серед бар'єрів, які стримують розвиток інноваційних структур, особливого значення має не відпрацьованість механізму державного регулювання цього процесу, необґрунтована централізація прийняття рішення про створення нових структур на вищому рівні влади, фінансова незацікавленість ефективно використовувати існуючий потенціал, певна інформаційна обмеженість.

На сьогодні в світі склалася чітка класифікація інноваційних структур, згідно з якою можна виділити декілька їх основних типів: технополіси, технопарки (дослідницькі, технологічні, промислові, аграрні), інкубатори бізнесу, інноваційні центри, спеціальні економічні зони, кластерні структури.

Світова практика свідчить, що за допомогою вказаних структур вирішуються наступні актуальні завдання:

- вдосконалення галузевої структури виробництва і прискорення соціально-економічного розвитку територій, що передбачають постійну адаптацію інноваційної структури або її окремих підрозділів до господарської структури навколишнього регіону;

- активне впровадження у виробництво вітчизняних і зарубіжних науково-технічних розробок і винаходів із подальшою передачею результатів для широкого використання в економіці та на зовнішньому ринку;

- розвиток експортної бази і збільшення валютних надходжень внаслідок більш екстенсивного приєднання економіки окремої країни до системи міжнародних економічних зв'язків (в тому числі валютно-кредитних, страхових, інформаційних, транспортних) на основі використання зональних переваг між внутрішньою економікою і світовим ринком;

- насичення внутрішнього ринку конкурентоспроможними товарами і послугами виробничого і споживчого призначення;
- випробування на локальному рівні різних варіантів впровадження нових форм господарювання, пристосованих до умов внутрішнього ринку;
- практичне навчання вітчизняних фахівців прийомам і методам міжнародного бізнесу.

Однією із прогресивних і разом з тим всеосяжною формою організації науково-виробничих комплексів інноваційної підприємницької діяльності є технополіс, основною метою створення якого є формування науково-виробничого середовища для ефективного розвитку прогресивних технологій (з перспективою на найближчі 15-20 років). При цьому базові наукові організації й виробничі підприємства технополісу сприяють створенню умов розвитку соціальної та побутової сфер як для фахівців, працюючих на підприємствах технополісу, так і для членів їх сімей.

Дослідницький (науковий) парк – інноваційна структура, до складу якої можуть входити декілька інкубаторів і вже зрілих фірм, що займаються промисловим впровадженням наукових розробок.

Технологічний парк – інноваційна структура, до складу якої входять фірми і лабораторії, зосереджені на впровадженні високих технологій, і, як правило, розташовані на спільній території. У складі технопарку може бути реалізований повний цикл „дослідження – розробка – серійне виробництво”.

Промисловий (грюндерський) парк об’єднує фірми, фінансово-комерційні структури для надання допомоги виробництвам, що розвиваються.

Інкубатори бізнесу з’явилися в практиці наукомісткої підприємницької діяльності на рубежі 50-х і 60-х років. Вважається, що сучасні інкубатори є одним із найбільш потенційно сильних економічних інструментів прискорення технічного та економічного розвитку як території, так і окремих технологічних і виробничих напрямів діяльності.

Поширеним типом інноваційної структури є інноваційний центр. Часто важко провести функціональне розмежування між парком, інкубатором і центром. Проте поняття „інноваційний центр” частіше за все застосовується до інноваційних структур, які являють собою асоціації підприємств і фірм, об’єднаних загальним прагненням досягнення високого комерційного результату на основі використання науково-технічних розробок і винаходів.

Спеціальна економічна зона в умовах переходу до інноваційної моделі економіки повинна бути науково-парковим комплексом, де вже діють високотехнологічні підприємства, які мають висококваліфіковану робочу силу. А це означає, що позитивний соціально-економічний ефект забезпечується тут шляхом вкладання інвестицій тільки в ноу-хау і високі технології. Саме виконання таких ідеалів СЕЗ і ТПР як стрижню “зонної політики” може стати міцною основою переходу до інноваційної моделі економічного зростання.

До інноваційних структур також можна віднести моделі кластерного розвитку промислового виробництва, що позитивно апробовані в багатьох високорозвинутих країнах світу – США, Німеччині, Японії. Під кластерами розуміють сконцентровані за географічною ознакою групи взаємопов’язаних між собою компаній у відповідних галузях, спеціалізованих постачальників, а також причетних до їх діяльності організацій (університетів, науково-дослідних центрів, торгових об’єднань, агентств з стандартизації), що конкуруючи між собою, проводять спільну роботу [1, с.82]. До складу кластера входить велика група інституцій: підприємства – виробники продукції, університети та науково-дослідні установи, органи стандартизації, торговельні асоціації, фінансові інститути, фірми в супутніх галузях виробництва, постачальники, органи влади центрального та місцевого рівнів. Кластерна форма співробітництва сприяє більш гнучкому реагуванню фірм на постійні зміни умов для проведення бізнесу, але зі збереженням при цьому переваг спеціалізації. Кластери (філь’єри) [2, с.56] є альтернативою галузевому підходу, базуючись на залежності одного сектора економіки (промисловості) від іншого за технологічним рівнем.

Різноманітність інноваційних структур, особливості їх елементно-функціональної побудови дають можливість вибору учасниками відносин у сфері господарювання відповідної форми об’єднань з метою досягнення поставлених завдань та визначення свого місця у складній моделі інноваційної економіки.

Сформувати розвинену модель інноваційної економіки, враховуючи сучасні особливості державної системи регулювання, стан та можливості виробничого сектору, високий рівень вимог і потреб споживачів, динамічні і незворотні процеси глобалізації, можливо лише за умови поєднання дій усіх учасників цього процесу. Саме тому, на нашу думку, в основу взаємодії суб’єктів і об’єктів інноваційного розвитку необхідно покласти принцип інноваційного партнерства, спрощена схема

якого представлена на рис.1. Він є логічним розвитком соціального партнерства та інвестиційного партнерства [3, с.37]. Його суть полягає в активній співпраці всіх суб'єктів, яка активізується на основі пошуку спільних напрямів реалізації визначених місій. Партнерами при цьому виступають учасники всіх секторів інноваційної моделі:

- державного сектору управління і регулювання інноваційного розвитку економіки;
- сектору продукування наукових знань і інновацій;
- сектору освіти та підвищення кваліфікації;
- сектору комерціалізації наукових знань та інновацій;
- сектору використання інновацій.

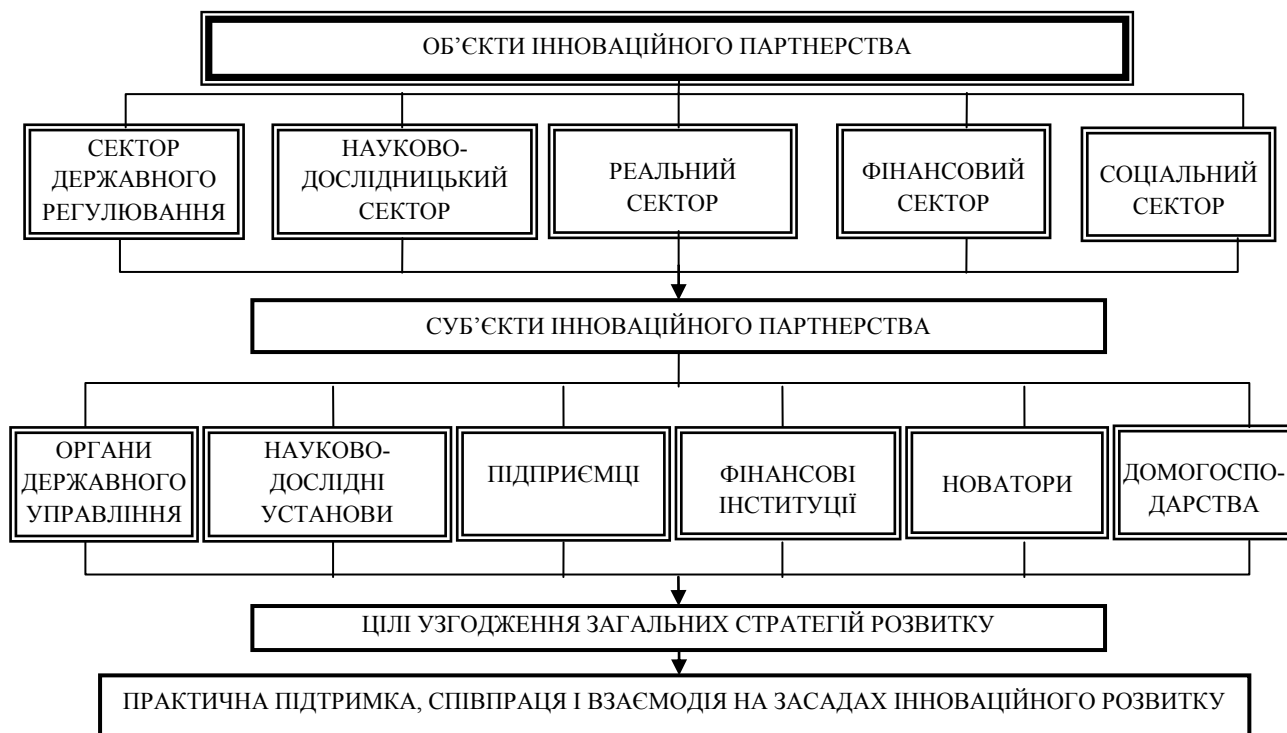

Рисунок 1 – Схема інноваційного партнерства

Кожний з учасників відіграє свою роль у функціонуванні партнерства, без жодного з них неможливо досягти позитивних результатів. Саме партнерські зобов'язання дозволяють створити гармонійну систему управління і регулювання інноваційного розвитку як на державному, на регіональному і разом з тим глобальному рівнях, як на рівні окремих галузей, так і всіх взаємопов'язаних виробництв. Для інноваційного партнерства характерна переорієнтація впливу прямого втручання на узгоджене і ініціативне співпрацювання. Його основна ідея у взаємній координації роботи, коли різні за функціональними характеристиками і призначенням суб'єкти реалізують спільну мету, підвищуючи ефективність власної роботи, прискорюючи досягнення запланованих результатів, впроваджуючи нові технології, сприяючи в отриманні необхідних фінансових ресурсів, започатковуючи конкурентні засади в розповіді і виконання контрактів, формуючи оптимальну структуру виробництва продукції, реалізують загальнодержавну стратегію інноваційного зростання. Тільки на цій основі будь-яка інноваційна структура (технополіс, технопарк, кластер) зможуть цілеспрямовано і стратегічно використовувати свій капітал, прискорювати впровадження нових технологічних процесів, мінімізувати втрати від конкуренції, сприяти розвитку глобального оточення.

Реалізація принципу інноваційного партнерства дозволить сформувати економіку з інноваційно-орієнтованими рисами:

- визначиться спрямованість відтворювального процесу на досягнення високої технологічної конкурентоспроможності країни за рахунок наукових знань, технологій, інформації;
- отримає подальшого розвитку соціально-економічна інфраструктура, відповідно до завдання зростання технологічної конкурентоспроможності до рівня розвинутих країн світу;

- підвищиться рівень використання наявного технологічного і виробничого потенціалу – матеріальних і людських ресурсів, здатних забезпечити виробництво конкурентної високотехнологічної продукції;

- активізується процес об'єднання соціально-політичних, наукових, освітніх, економічних, екологічних та інших інтересів навколо національної ідеї – відродження України.

Такі положення відповідають Закону України «Про державно-приватне партнерство» [4], який спрямовано на створення дієвого механізму ефективного взаємозв'язку між державою, бізнесом і суспільством.

Таким чином, інноваційна модель розвитку економіки України не може бути реалізована, доки не буде створено середовище, засноване на принципах партнерства. Це є одним із шляхів активізації розвитку економіки на етапі формування таких відносин, які були б результатом послідовної адаптовані до особливостей та вимог глобального світового простору.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Porter Michael E. Clusters and the New Economics of Competition / Michael E. Porter // Harvard Business Review. – 1998. - № 11-12. – P.77-90.
2. Enright M. The Determinants of Geographic Concentration in Industry / M. Enright // Working paper. Division of Research. – 1993. №52.- P.56-64.
3. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т.2 / Редкол.: ...С.В.Мочерний (відп.ред.) та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001. – 848с.
4. Закон України «Про державно-приватне партнерство» № 2404-VI від 01.07.10р. [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>

REFERENCES

1. Porter Michael E. Clusters and the New Economics of Competition // Harvard Business Review. - 1998. - № 11-12. - P.77-90.
2. Enright M. The Determinants of Geographic Concentration in Industry // Working paper. Division of Research. - 1993. №52.- P.56-64.
3. Ekonomichna entsiklopediya in three volumes. V.2 / Editorial board S.V.Mocherny .: ... (vidp.red.) That in. - K .: Vidavnichy center "Akademiya", 2001. - 848s.
4. The Law of Ukraine "About the great-power Private Partnership» № 2404-VI od 01.07.10r. [Electron resource] / access modes: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>

РЕФЕРАТ

Гречан А.П. Інноваційне партнерство як фактор розвитку національної інноваційної інфраструктури / А.П. Гречан // Економіка та управління на транспорті. – К.: НТУ, 2015. – Вип. 1.

Стаття присвячена обґрунтуванню шляхів активізації інноваційної діяльності за рахунок створення середовища, заснованого на засадах інноваційного партнерства.

Об'єкт дослідження – процеси формування та розвитку інноваційного партнерства.

Мета роботи – визначення впливу інноваційного партнерства на розвиток національної інноваційної інфраструктури.

Методи дослідження – теоретичне узагальнення та системний аналіз розвитку інноваційної інфраструктури.

Розвиток національної інноваційної інфраструктури в Україні передбачає активного поширення традиційних типів інноваційних структур (технопарків, бізнес-інкубаторів, спеціальних економічних зон). Їх ефективна діяльність неможлива без поєднання зусиль усіх учасників цього процесу на основі принципу інноваційного партнерства. Партнерські зобов'язання дозволять створити гармонійну систему управління і регулювання інноваційного розвитку на державному, регіональному, місцевому рівнях, а також на рівні окремих галузей і всіх взаємопов'язаних виробництв.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ІННОВАЦІЇ, ПАРТНЕРСТВО, НАЦІОНАЛЬНА ІННОВАЦІЙНА ІНФРАСТРУКТУРА

ABSTRACT

Grechan A.P. Innovative partnership as a factor of development of the national innovation infrastructure. Economics and management on transport. – Kyiv. National Transport University. 2015. – Vol. 1.

The article is devoted to the substantiation of ways to enhance innovation by creating an environment based on the principles of innovation partnership.

The object of study processes of formation and development of innovative partnerships.

Purpose - to determine the effect of the innovation partnership for the development of a national innovation infrastructure.

Methods of research - theoretical generalization and systematic analysis of the development of innovation infrastructure.

The development of a national innovation infrastructure in Ukraine provides for the active dissemination of traditional types of innovative structures (industrial parks, business incubators, special economic zones). Their effective operation is impossible without the joint efforts of all participants in this process based on the principle of innovation partnerships. The partnership will create a harmonious commitment control system and regulation of innovative development in the regional and local levels as well as at the level of individual industries and all the related industries.

KEYWORDS: INNOVATION, PARTNERSHIPS, NATIONAL INNOVATION INFRASTRUCTURE

РЕФЕРАТ

Гречан А.П. Инновационное партнерство как фактор развития национальной инновационной инфраструктуры // Экономика и управление на транспорте. – К.: НТУ, 2015. – Вып. 1.

Статья посвящена обоснованию путей активизации инновационной деятельности за счет создания среды, основанной на принципах инновационного партнерства.

Объект исследования-процессы формирования и развития инновационного партнерства.

Цель работы - определение влияния инновационного партнерства на развитие национальной инновационной инфраструктуры.

Методы исследования - теоретическое обобщение и системный анализ развития инновационной инфраструктуры.

Развитие национальной инновационной инфраструктуры в Украине предусматривает активного распространения традиционных типов инновационных структур (технопарков, бизнес-инкубаторов, специальных экономических зон). Их эффективная деятельность невозможна без объединения усилий всех участников этого процесса на основе принципа инновационного партнерства. Партнерские обязательства позволят создать гармоничную систему управления и регулирования инновационного развития на региональном, местном уровнях, а также на уровне отдельных отраслей и всех взаимосвязанных производств.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: ИННОВАЦИИ, ПАРТНЕРСТВО, НАЦИОНАЛЬНАЯ ИННОВАЦИОННАЯ ИНФРАСТРУКТУРА

АВТОР:

Гречан Алла Павлівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки Національного транспортного університету, e-mail: agrechan@mail.ru, Україна, 01010, м. Київ, вул. Суворова, 1, к. 313.

AUTHOR:

Grechan Alla Pavlovna, Doctor of Economics, Professor, Department of Economics of the National Transport University, e-mail: agrechan@mail.ru, Ukraine, 01010, Kyiv, Suvorova str., 1, of. 313.

АВТОР:

Гречан Алла Павловна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки Національного транспортного університету, e-mail: agrechan@mail.ru, Україна, 01010, г. Киев, ул. Суворова, 1, к. 313.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Бондаренко Є.В., доктор економічних наук, професор, президент Української академії інвестицій в науку і будівництво, Київ, Україна.

Козак Л.С., кандидат економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки Національного транспортного університету, Київ, Україна.

REVIEWERS:

Bondarenko Ye.V., Ph.D., Economics (Dr.), professor, President of Ukrainian Academy of investment in science and construction, Kyiv, Ukraine.

Kozak L.S., Ph.D., professor, National Transport University, head, department of Economics, Kyiv, Ukraine.